

Kdaj k logopedu?

• NAPISALA: MAJA JEVSNIKAR, prof. spec. in reh. ped. za osebe z motnjami sluha in govora

Starši se na logopede pogosto obrnejo, ko otrok pri petih letih še vedno ne izgovarja nekaterih glasov, večinoma /r/, /š/, /č/ ali /ž/. Težave želijo pred vstopom v šolo »odpraviti«, žal pa vedno ne gre tako. Nekateri otroci bi potrebovali logopedsko obravnavo že prej, nekateri pa tudi pozneje.

Starši so tisti, ki svoje otroke najboljše poznajo, zato jim je treba vedno prisluhniti, če so zaskrbljeni glede otrokove komunikacije, govora in jezika. Z obiskom pri logopedu dobijo ustrezne napotke, vaje ali pa s pregleda odidejo pomirjeni, da je z otrokovim govorom vse v redu.

Logopedi se v praksi srečujemo z različnimi odstopanji v govorno-jezikovni komunikaciji v predšolskem obdobju. Ugotavljamo, da nekateri otroci prihajajo na logopedске obravnave še vedno prepozno, zlasti kadar so odstopanja večja.

Razvoj govorno-jezikovne komunikacije se začne že veliko pred pojavom prve besede. Že v zgodnjem obdobju se lahko pojavijo določene težave, ki lahko nakazujejo odstopanja v komunikaciji, govoru in jeziku. Starši naj bodo pozorni, kako otrok vzpostavlja očesni stik, ali kaže željo po komunikaciji, ali želi s komunikacijo pritegniti njihovo pozornost, kako se vključuje v okolje, kakšna je njegova igra ... Vse naštetto namreč pomembno vpliva na kasnejši razvoj govora in jezika. Odsotnost govora torej ni edini razlog za obisk logopeda.

V otrokovem razvoju obstajajo določeni razvojni mejniki, ki so nam lahko v oporo pri opazovanju razvoja govorno-jezikovne komunikacije. Pozorni bodite, če kaj od naštetega velja za vašega otroka.

- Do šestega meseca ne vzpostavlja očesnega stika.
- Do šestega meseca se ne odziva na hrup.
- Ne išče pozornosti.
- Pred dopolnjenim enim letom ne beblja v zlogih (*gugu, baba, gaku ...*).
- Okrog prvega leta ne kaže s prstom.
- Med prvim in drugim letom ne razume enostavnih navodil, npr.: *Daj mi avto. Kje je mami?*
- Do leta in pol oz. drugega leta ni zmožen simbolne igre, npr. hranjenja medvedka, kuhanja kosila ...
- Pred drugim letom še ne govori ali ne uporablja gest.
- Med drugim in tretjim letom uporablja pretežno geste.
- Med drugim in tretjim letom ne povezuje dveh besed in ne izraža želja, npr. *Mama, pil.*
- Pri treh letih še ne izgovarja pravilno večine glasov, uporablja malo besed ali krajša večino besed, njegovega govora ne razumejo niti ožji člani družine.
- Ne zanimajo ga ljudje, bolj je osredotočen na predmete.
- Med tretjim in četrtnim letom ne razume preprostih vprašanj, vprašanja ponavlja.
- Popačeno izgovarja glasove (npr. medzobna izreka ali grlni /r/).
- Pri štirih letih še ne izgovarja glasu /l/.
- Pri petih letih ne izgovarja /š/, /č/, /ž/ in /r/.
- Pojavlja se jecljanje ali ponavljanje besed/zlogov, ki traja več kot 6 mesecev (kadar koli v razvoju).
- Pojavijo se tiki ali napetosti pri govoru (kadar koli v razvoju).

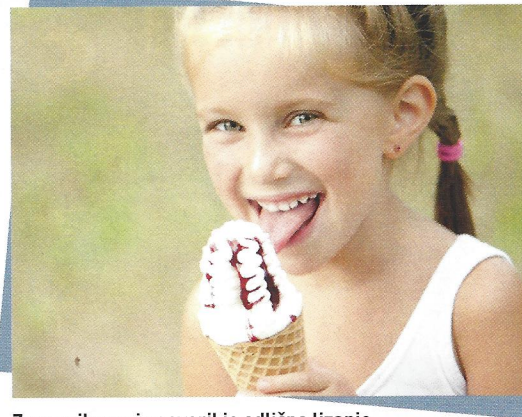
Obisk logopeda

Logoped otroka pregleda, se z njim pogovori in oceni njegovo komunikacijo, govor in jezik. Glede na otrokovo starost, vrsto in zahtevnost težave presodi, ali potrebuje logopedsko svetovanje, spremljanje ali obravnavo. Staršem predstavi morebitne težave oz. odstopanja ter da ustrezne napotke. Če opazi, da se težave nakazujejo tudi na drugih področjih, otroka napoti še na preglede k drugim ustreznim strokovnjakom: specialnemu pedagogu, psihologu, fizioterapevtu, delovnemu terapevtu ...

Vsak otrok ima svoj tempo in ritem razvoja, zato mu pri tem poskušamo slediti. Krepimo njegova močna področja in spodbujajmo šibka, vendar si ne zatiskajmo oči predolgo. Če se kažejo težave, je treba čim prej poiskati

- Če otroka ne razumemo, ga prosimo, naj pove še enkrat oziroma naj nam pokaže.
- Če otrok določenega glasu še ne zmore izgovoriti, ga v to ne silimo, da ne povzročimo napačne izreke.
- Izogibamo se »otročjemu govoru« in pomanjševalnicam.
- Če otrok pove besedo napačno, ga ne popravljamo in ne zahtevamo, da za nami ponovi pravilno, temveč mu besedo sami ponovimo pravilno (npr. ko otrok reče lon, ponovimo: Poglej, res je, zelen balon.)
- Ne govorimo v tretji osebi.
- Če je besedilo v zgodbicah/knjigah pretežno, ga poenostavimo.

ustrezne strategije, s katerimi jih bomo odpravili ali vsaj omilili in s tem otroku omogočili čim bolj uspešen govorno-jezikovni razvoj. S pravilnim ravnanjem lahko veliko govorno jezikovnih težav odpravimo že pred vstopom v šolo, nekatere pa žal vztrajajo tudi še v odrasli dobi. Kakor koli že pa smo vsi popolni v svojih nepopolnostih. ●

Za razgibavanje govoril je odlično lizanje sladoleda. Otrok spodbujamo, da se polži tudi okrog ust.

Nekaj nasvetov in napotkov za starše in bližnje odrasle v različnih obdobjih otrokovega razvoja:

Od rojstva do prvega leta

- V zgodnjem obdobju se igramo skrivalnice (»ku-ku, ni-ni«).
- Odzivamo se na njegovo oglašanje, mu odgovarjamo.
- Ko nam govori, beblja, čeblja, ga poslušamo, gledamo v oči ter mu odgovarjamo.
- Med dnevnimi aktivnostmi poimenujemo, kar delamo (Zdaj bova oblekla kapo. Dala ti jo bova na glavo.)

Od prvega do drugega leta

- Otroku ponudimo izbiro (Boš mleko ali sok?). Če še ne govori, mu pokažemo, da lahko pokaže tudi sam.
- Med listanjem slikanice poimenujemo, kar nam pokaže.
- Spodbudimo ga, da pokaže, kje na slikici je npr. muca, pove, kako se oglašja, kaj rada pije ...
- Otrok naj ne govori z dudo, še bolje, dude ga čim prej odvadimo.

Od drugega do tretjega leta

- Med igro vadimo zaporedja dnevnih aktivnosti, npr. kako oblečemo punčko, ji umijemo zobe, skuhamo juho ...
- Spodbudimo ga, da pove, kaj se je dogajalo v vrtcu, kaj so jedli ...
- Sproti preverjamo, ali otrok razume, kar smo mu prebrali.
- Med igro in pripovedovanjem zgodb oponašamo zvoke živali in okolice.
- Aktivno se vključimo v igro in ga spodbujamo k napredku.

Od tretjega do četrtega leta

- Uporabljamo nadrejene pojme (*Katero vozilo boš peljal v garažo? Avto ali tovornjak?*)
- Pri oblačenju, igri in drugih dnevnih aktivnostih poimenujemo barve, preštujemo ...

Od četrtega do petega leta

- Za razgibavanje govoril je odlično lizanje sladoleda, pri čemer spodbujamo otroka, da se polži tudi okrog ust.
- Igramo se igrico, na kateri glas se začne beseda, besede zlogujemo ...